

ΤΟ ΜΕΛΑΝΩΝ ΤΗΣ ΒΑΡΔΑΣ
ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΒΑΡΔΑΪΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1932

ΣΥΝΑΡΩΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΒΑΝΗΡΩΤΕΑ

Έσωτερικον Κατώτατον δρχ. 60

Έξωτερικον δολλάρια 8

Τὸ Περιοδικὸν εἰς οὐδένα
ἀποστέλλεται δωρεὰν

Ο ΝΑΥΑΡΧΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΤΣΗΣ
- Ο ΗΡΩΣ ΤΟΥ 1912 -

“Εδιμήλα τοῦ κ. ΓΕΩΡΓ. Ι. ΣΑΧΙΝΗ εἰς τὸ Μερόπειον

Οφείλω θεομές εύχαριστές πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν συμπατριώτην μου κ. Ἀντων. Μάτσην καὶ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ σημερινοῦ ἔօρτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ Ἅγιου Κωνσαντίνου τοῦ Ὅδραίου, γιὰ τὴν τιμητικὴ πρόσκλησή μου στὸ βῆμα τοῦτο, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὸ παρελθόν ἐκοσμήθη ἀπὸ διαπρεπεῖς διμιλιτάς.

Στὸ πάνθεων τῶν μεγάλων τέκνων τῆς Ὅδρας καὶ πλαίσιον τοῦ 1821, ἔχωριστὴ θέση κατέχει δὲ Ναύαρχος Νικόλαος Βότσης.

Γέννημα καὶ θρέμμα τοῦ ἡρωτόκου βράχου τῆς Ὅδρας, δὲ Νικόλαος Βότσης ἔννοιωθε βαθειὰ μέσα του τὸ βάρος τῆς κληρονομίας τῶν προγόνων του. Γνιδὸς τοῦ γιατροῦ Ἰωάννου Βότση καὶ τῆς ἀρχόντισσας Μαρίας Κουντουριώτη, ἀδελφῆς τοῦ Ναυάρχου Παῦλου Κουντουριώτη, εἶχε δόνομα βαφτιστικό, τὸ δόνομα τοῦ παπποῦ του, καπετάν Νικόλαο Βότση. Τοῦ θυρηλικοῦ Ἀξιωματικοῦ τοῦ «Ἀρρῃ» τοῦ Ἀναστᾶ Τσαμαδοῦ, ποὺ μετὰ τὸν ἥρωϊκὸ θάνατο του στὴ μάχη μὲ τὸν Ἰμράχημ πάνω στὸ νησὶ τῆς Σφακτηρίας, τὸ κυβέρνησε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ τούρκικα καράβια καὶ πολεμῶντας μὲ δλόκληρο σχεδὸν τὸν ἔχθρικὸ στόλο, τὸ ωδήγησε μὲ σπασμένα τὰ κατάρτια καὶ ἐσχισμένα τὰ πανιά ὡς τὸ λιμάνι τῆς Ὅδρας.

Μέ τέτοια βαρειὰ κληρονομιὰ δὲ Νικόλαος Βότσης ἔκεινης στὴν σταδιοδομία του, στὸ Πολεμικὸ Ναυτικό.

Μετὰ ἀπὸ μιὰ δράση συνεχῆ, ὅχι συνηθισμένη ἐπαγγελματική, ἀλλὰ ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ χρέος πρὸς τὴν Πατρίδα, ἔρχονται οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι, καὶ συναντοῦμε τὸν ἥρωα μας νὰ ὑπηρετῇ μὲ τὸν βαθμὸ τοῦ ὑποπλοίαρχου.

Καὶ ἔχοντας μέσα του ψυχὴ μπουρλοτιέρη, ζητάει ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ναυτικῶν, νὰ τὸν τοποθετήσουν σὲ μικρὴ μονάδα τὸν στόλου, καὶ μὲ σχετικὴ ἐλευθερία δράσεως. Ἡ αἰτηση του αὐτὴ δημιουργεῖ ἐντύπωση στὸν ἀντερόν του, καὶ τὸν διορίζουν κυβερνήτη τοῦ τορπιλλού 11. Ἐνὸς μικροῦ καροβιοῦ, ποὺ εἶχε κι ὅλος ἀρχίσει νὰ στενάζῃ ἀπὸ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου. Εἶχε ναυπηγηθῆ τὸ 1885 καὶ εἶχε τότε ἡλικία 27 χρόνων. Μῆκος εἶχε 37 1/2 μέτρα, πλάτος 4 μέτρα καὶ 60 ἑκατοστά, βύθισμα 2 μέτρα. Καὶ ταχύνητα 18 μίλλια τὴν ὥρα. Μὲ αὐτὸν τὸ ἀσήμαντο πλοῖο δὲ Νικόλαος Βότσης ἔγραψεν Ιστορία. Γιατὶ δεὶς ἔλειπε ἀπὸ τὸ τορπιλλό II τὸ ἀναπλήρωσε δὲ Ὅδραϊκὴ ψυχὴ τοῦ κυρεονήτου.

Ἄντη δὲ καὶ καλοκάγαθη ψυχὴ τοῦ Νικολάου Βότση ήταν προετοιμασμένη γιὰ ἥρωϊσμοὺς, γιατὶ εἶχε δύο βασικὰ στοιχεῖα, τὴν ἐμπνευση ἀπὸ τὶς πα-

ραδόσεις τῶν προγόνων καὶ τὴν σωφροσύνη.

Μιλώντας γιὰ τὴν σωφροσύνη, ποὺ ἔχαρακτήριζε τὸν Νικόλαο Βότση, πρέπει νὰ ἀναφέρω, διτὶ προτού ἐνεργήσει ἐστάθμιζε τὴν κατάσταση καὶ κατέστρωνε σχέδιο. Τοῦτο μαρτυρεῖ, ἡ κατὰ τὶς παραμονὲς τῶν Βαλκανικῶν Πολέμων μετάβαση τοῦ στὴν Κωνταρίνη, «ἰνχδύγνωτο», μὲ διαβατήριο ἐμπόρου καὶ μὲ ἀντικείμενο κοποτὸν νὰ ἔξετάσῃ δὲ τὸ διάβαση τῶν Δαρδανελλίων, γιὰ νὰ είναι σὲ θέση νὰ διεισδύσῃ μέσα στὸ στενά, καὶ νὰ δράσῃ μὲ τόλμη κατὰ τὸν Ελληνοτουρκικὸ πόλεμο, ποὺ ἔπλησε τὸν Ελληνισμό.

Τὸ σχέδιο δύμως τοῦτο, ποὺ δὲν ἐπραγματοποίησε ἀπὸ λόγους ἀντικειμενικούς, μαρτυρεῖ τὶς ἐπιτελικές ἰκανότητές του, καὶ τὴν διορατικότητα μὲ τὴν δοπίαν εἰχε προβλέψει τὴν στρατηγικὴ ἀξία τῶν στενῶν.

Μπορεῖ δὲ καθένας μας νὰ φαντασθῇ τὴν ἰκανοποίηση τοῦ Νικολάου Βότση, διταν ἔνας ἀλλος μεγάλος Ὅδραιος, δὲ Ναύαρχος Παῦλος Κουντουριώτης καταναυμάχησε τὸν τουρκικὸ στόλο στὴ περιοχὴ τῶν Δαρδανελλίων, κατὰ τὴν περίφημη ναυμαχία τῆς Ελλης.

Γιὰ τὸν γεννημένους δύμως ἥρωες ὑπάρχει πάντα εὐχαριστία. Καὶ δὲ εὐχαριστία αὐτὴ ἥρθε πολὺ πρὸ της ναυμαχίας τῆς Ελλης.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 5 Οκτωβρίου 1912 δὲ Ἐλληνικὸς Στόλος ἀποπλέει ἀπὸ τὸ Φάληρο. Ἐπὶ κεφαλῆς τὸ θωρηκτὸν Ἀβέρωφ μὲ κυβερνήτη τὸν Ναύαρχο Παῦλο Κουντουριώτη. Ἀνάμεσα στὰ θωρηκτὰ καὶ στὰ ἀντιτορπιλλικὰ τοῦ στόλου, ποὺ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πειραιῶτες, συγκεντρωμένοι στὴν παραλία ἀποχαιρετοῦσαν μὲ τὶς εὐχὲς τους γιὰ τὴν νίκη, ὑπῆρχε καὶ ἔνα ἀσήμαντο καράβι. Τὸ τορπιλλοβόλο II, μὲ κυβερνήτη τὸν ὑποπλοίαρχο Νικόλαο Βότση.

Στὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος διαγράφονταν οἱ βράχοι τῆς Ὅδρας, ἐνώ οἱ σκιές τῶν ναυμάχων καὶ τῶν μπουρλοτιέρων τοῦ 1821 παρακολουθοῦσαν τὰ ἀντίξια τέκνα τους. «Ο στόλος ἔκεινης γιὰ τὸ βρέβιο Αἴγαιο ἔνω τὰ δύο τορπιλλοβόλα, II καὶ 14, πήραν διατάγη νὰ περιπολοῦν γύρω στὴν Σκιάθο. Ἄλλα δὲ τὸ βότσης δὲν ἦταν γιὰ περιπολίες, ἥθελε δράση. Γράφει λοιπὸν στὸν θεῖο του καὶ Ἀρχηγὸ τοῦ στόλου Ναύαρχο Παῦλο Κουντουριώτη, νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ ἔκτελέσῃ παρατολμὴ ἀποστολὴ στὰ Δαρδανελλία, στὴ Σμύρνη, ἡ στὴ Θεσσαλονίκη. Σᾶν ἀπάντηση στὸ γράμμα αὐτὸν φθάνει ἡ διαταγὴ νὰ ἔκαθαρίσῃ τὰ νερά τοῦ Θερμαϊκοῦ ἀπὸ κάθε πλοῖο. Μὰ οἱ συγεγεῖς αὐτὲς περιπολίες στὴ θόλασσα τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἔβισαν στὸ νοῦ τοῦ Βότση τὴν τολμηρὴ ἵδεα, νὰ μητὶ στὸ λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης καὶ νὰ τορπιλλίσῃ τὸ τουρκικὸ θωρηκτὸν «Φετχί—Μπουλέντ» ποὺ

ναυλοχοῦσε ἔκει καὶ προσφίζοταν γιὰ καταδρομὲς ἐναγρίον τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου καὶ τῶν νησιῶν.

Στὸ μεταξὺ δὲ Βότσης εἶχε μάθει κάθε λεπτομέρεια γιὰ τὸ ἔχθρικὸ πολεμικὸ, μὲ τὴν βοήθεια τοῦ ναυτικοῦ ἀκολούθου τῆς «Φληνικῆς Πρεσβείας τῆς Κωνσταντινούπολεως». Ὅδοισον Ἀξιωματικοῦ τοῦ Ναυτικοῦ Ἀντινού Κριεζῆ. «Οταν δὲ Βότσης ἦταν ἔτοιμος, ἀνυπόμονος πιά, στέλνει στὸν «Υπουργεῖο Ναυτικῶν, ἀρυπτογραφικὸ τηλεγράφημα:

«Παρακαλῶ «Υπουργεῖον δύτως μοὶ ἔγκρινη, ἵνα τυχὸν παρουσιασθῇ εὐνοϊκὴ περίστασις, κατὰ τὰς διαταχθείσας περιπολίας, εἰσπλουν ἐις λιμένα Θεσσαλονίκης, ὅπου θωρηκτὸν «Φετχί Μπουλέντ». Καὶ ἡ ἀπάντηση τοῦ «Υπουργεῖον ἦταν ἡ ἀκόλουθη:

«Ἐκτελέσατε ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁρμοῦντος τουρκικοῦ πλοίου, συμφώνως μὲ πρωτηνὴν τηλεγραφικὴν συνεννόησιν μετὰ Ἀρχηγοῦ Γενικοῦ «Ἐπιτελέου».

Καὶ ἀφοῦ ὅλα ἦταν ἔτοιμα, ἡ ἐπίθεση ἀποφασίσθηκε γιὰ τὸ βράδυ τῆς 18 Ὁκτωβρίου 1912.

Πρὸιν νυχτώσει καὶ ἔκεινῆσει γιὰ τὸ μεγάλο τόλμημα, τὸ Τ—ΠΙ, καὶ ἐνῶ ἔπλεε ἔξω ἀπὸ τὸ Λιτοχώρι, φάνηκαν δύο μικρὸ κοίκια μὲ κορδοβοκύρηδες τὸν Νικόλα Βλαχόπουλο, καὶ τὸν Μιχάλη Κουφό. Ὁ Βότσης τοὺς κράτησε γιὰ πλοηγούς. Ἀὗτοι δῆμοις τὸν θερμοπαρακαλοῦσαν νὰ τοὺς ἀφήσῃ, γιατὶ εἶχαν γναῖκα καὶ παιδιά, καὶ δύτως ἔλεγαν, δὲν ὑπῆρχε περίπτωση νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴν τολμηρὴ αὐτὴν ἐπιχείρησην.

«Ο Βότσης δῆμος, ἀν καὶ συγκινήθηκε, τοὺς κράτησε, γιατὶ εἶχαν μάθη κιόλας τὸ σχέδιο του, ἀλλὰ δταν τὸ ἀπόγευμα, τῆς ἡμέρας ἔκεινης συνάντησε στὸ «Ἐλευθεροχώρῳ» τὸ πολεμικὸ «Σφακτηρία» ἔστειλε ἔγγραφο, παρακαλῶντας τὴν κυβέρνηση νὰ ἐνδιάφερθῇ γιὰ τὶς οἰκογένειες τῶν δύο ἀκούσιων πλοηγῶν, ἀν πάθοντας τίποτε. Κού οφοῦ ἔξετέλεσε τὸ ἀνθρώπινο αὐτὸ καθῆκον, ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴν Σφακτηρία, γιὰ τὸν μεγάλο σκοπό, δίνοντας «διὰ βραχίονων» τὸ ἀκόλουθο σῆμα:

«Τὸ τορπιλοβόλον ΙΙ πρὸιν ἐπιχειρήση νὰ γράψῃ μίαν σελίδα εἰς τὴν ίστορίαν, σᾶς ἀποχαιρετᾶ».

Μὲ σκεπασμένα τὰ φῶτα τὸ Τ ΙΙ ἔκεινάει ἀπὸ τὸ «Ἐλευθεροχώρῳ» στὶς 9,20 τὸ βράδυ τῆς 18ης Ὁκτωβρίου 1912, μὲ συντροφιὰ τὸ συννεφιασμένο φυινοπωριγό οὐρανὸ καὶ τὸν ἄγριο γραῦγο ποῦ φυσοῦσε δυνατά. Εἶχε βάλλει πλώρη γιὰ τὸ Καραμπουρούν. Καὶ δο ἐπλησίαζαν στὸ Καραμπουρούν, τόσο πιὸ εὐδιάκριτος καὶ πιὸ ἀπειλητικὸς γινόταν ὁ προβολέας ποὺ εἶχαν στήση οἱ Τούρκοι ἔκει πάνω, καθὼς στρεφόταν πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις, φωτίζοντας κάθε τι ποὺ εὑρίσκει μπροστά του.

Μὰ δὲν ἦταν ὁ προβολέας ὁ μόνος κίνδυνος. «Ο ἔχθρος εἶχε όλει σὲ ὅλη τὴν θάλασσα νάρκες ἀφίνοντας ἔνα στενὸ πέρασμα, πού ὠδηγοῦσε πρὸς τὸ Καραμπουρούν τὸ τοποθετημένο στὶς ἔκβολες τοῦ Ἀξιοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ βυθὸς δὲν ἦταν στέρεος. Γιατὶ τὸ ποτάμι κατέβαζε ἔνα σωρὸ μπάζια, καὶ τὰ νερά ἀλλοῦ ἦταν βαθεὶὰ καὶ ἀλλοῦ ὀηχά. Γι’ αὐτὸ δὲ Βότσης πρόσταξε νὰ πλέουν «ἡρέμα» καὶ κάθε τόσο νὰ βολίζουν τὸν βυθό. Τὸ «βόλισμα» αὐτὸ ἀνέλαβεν ὁ ἀκούσιος πλοηγὸς Βλαχόπουλος, γιὰ τὸν δύποιον μιλῆσα μὲ προηγουμένως. «Ετσι τὸ τορπιλοβόλο ΙΙ πλέον-

τας μὲ 11 μίλια πέρασε τὴν ἐπικίνδυνη ζώνη, μὲ κατεύθυνση πρὸς βορρᾶν.

Καὶ νά, σὲ μιὰ στιγμὴ σκληρησαν οἱ καρδιὲς τῶν ἀνδρῶν τοῦ πληρώματος ἀπὸ ἔθνικὸ πόθο, ὅταν φάνηκε στὸ βάθος ἡ σκλαβωμένη Θεσσαλονίκη, λουσμένη στὰ ἡλεκτρικὰ τῆς φῶτα. «Ἡ μεγάλη στιγμὴ πλησίαζε. Ὁ Βότσης πάνω στὸν πυργίσκο προσπαθοῦσε μὲ τὶς διόπτρες νὰ ἔχωρει τὴν σιλουέττα τοῦ «Φετχί—Μπουλέντ», ποὺ σημαίνει στὴν τουρκικὴ «καλὴ τύχη», μὰ ποὺ δὲ Βότσης τοῦ προώριζε τύχη κακή.

«Ἐπρεπε νὰ καθορίσῃ καλὰ τὴν θέση του προτού οἵξει τὶς τορπίλλες, γιατὶ ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ χρυπήσῃ κανένα ἀπὸ τὰ δύο ἔξι πολεμικά, ἵνα Ἀγγλικὸ καὶ ἔνα Ρωσικό, ποὺ ἦταν ἀγκυροβολημένα στὸ λιμάνι.

Καὶ νά!! σὲ μιὰ στιγμὴ ὑψώνεται ἐπιβλητικὸς καὶ ἀπειλητικὸς δὲ δύκος τοῦ θωρηκτοῦ Φετχί—Μπουλέντ, στὴν ἀριστερὴ ἀκρη τοῦ κυματοθραύστη.

«Ἡταν ἡ ὥρα 11,20’ δταν τὸ τορπιλοβόλο ΙΙ βρισκόταν σὲ ἀπόσταση 150 περίπου μέτρων ἀπὸ τὸ ἔχθρικὸ θωρηκτό. Ἡ μεγάλη καὶ κοίσιμη στιγμὴ εἶχε φθάσει!. Οἱ στιγμὲς αὐτὲς, ποὺ ὀποτελοῦν πολλούς ιημέρους τοῦ χρόνου, στὴν ίστορία περνοῦν στὴν αἰώνιότητα. Μέσα σ’ αὐτὲς τὶς ίστορικὲς στιγμές, ἀκούγεται σταθερὴ ἡ φωνὴ τοῦ Βότση, ποὺ δίνει διαταγὴς στὸν τορπιλητὴν ΕΛΕΩΝ...

«Ο τορπιλητὴς τρέψθης τὴν λαβὴ καὶ ἡ τορπίλλα χάραξε στὴ θάλασσα ἔνα ἀφρισμένο δρόμο. Τὸ ίδιο καὶ ἡ δεύτερη τορπίλλα. Ο Βότσης διέταξε ἀμέσως.

«Ἀνάποδα δλοταχῶς.

Συγχρόνως δίνει διαταγὴ στὸν ὑπαρχο Χατζῆσκο νὰ οἴξει καὶ τὴν τορπίλλα τοῦ καταστρώματος.

Κάποιος βαθὺς κρότος ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ Φετχί—Μπουλέντ, ἐνῶ τὸ σκάφος ἀρχισε νὰ βυθίζεται γέροντας πρὸς τὰ δεξιά.

«Ετσι ἔνα ἄκρωμη θαλασσινὸ τρόπαιο στήθηκε ἔκεινη τὴν ὥρα στὴν ίστορία τῆς Ἑλλάδος, μέσα στὸ λιμάνι τῆς δημοφηγῆς Θεσσαλονίκης, καὶ κάτω ἀπὸ τὰ κανόνια τοῦ ἔχθρου. Καὶ περνῶντας δλοταχῶς κάτω ἀπὸ τὰ κανόνια τοῦ Κυραμπουρούν, ποὺ οἱ μεγάλοι προβολεῖς τοὺς ἔψαχναν δλόγυρα νὰ ἀνακαλύψουν τὸν τολμηρὸ κατάδρομο, σύμφωνα μὲ τὴν υπόσχεση ποὺ εἶχε δώσει δὲ Βότσης, διέταξε νὰ οἴξουν μιὰ χαιρετιστήρια κανονιὰ στοὺς ἔσφυιασμένους ἔχθρούς, σᾶν νικητήρια Ιαχῆ.

Τὸ κανόνι αὐτό, ἵερὸ κειμήλιο, βρίσκεται τώρα τοποθετημένο στὸ Ιστορικὸ Αρχεῖο τῆς Πατρίδας τοῦ γενναίου μπουρλοτιέρη Νικολάου Βότση, στὸν ἡρωϊκὸ βράχο τῆς «Υδρας».

Τὴν ἄλλη μέρα φτάνοντας στὴν Κατερίνη ἀνήγειρε δὲ Βότσης τὸ μεγάλο κατόρθωμά του μὲ τὰ ἀκόλουθα λίγα λόγια.

«11,35’. χθὲς Πέμπτην, ἐτορπιλίσαμεν ἐπιτυχῶς εἰς λιμένα Θεσσαλονίκης Τουρκικὸν Θωρηκτὸν «Φετχί—Μπουλέντ». Πλοίον βυθίζομενον ἔκλινε δεξιά. Πλήρωμα καὶ πλοιον ἡμῶν ἀβλαβῆ».

Καὶ σὲ λίγες ώρες οἱ Ἑλληνικοὶ αἰθέρες ἀντιλάησαν τὸ συγχρόνητον ραδιοτηλεγράφημα τοῦ «Υπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν».

«Συγχαίρω ἔγκαρδίως διὰ ναυτικὸν κατόρθωμα. Πρὸς τιμήν σας διατάσσω δύτως ἔκθεσις ὑμῶν ἀνα-

κοινωθῆ δι' ἡμερησίας διαταγῆς πρὸς ἄπαντα τὰ πλοῖα τοῦ στόλου Αἰγαίου καὶ Ἀμβρακικοῦ. Ἐπιμήσατε πατρίδα καὶ ἔνδοξον ναυτικόν της. Θὰ προτείνω τὴν ἥθικὴν ἀμοιβὴν ὑμῶν καὶ ὑπάρχου, ἐν καιρῷ δὲ καὶ δλοκλήρου τοῦ πληρώματος. Γνωστοποιήσατε μας ὅνδματα πλοηγῶν, πρὸς παροχὴν ἥθικῆς καὶ ὑλικῆς ἀμοιβῆς πρὸς αὐτούς. Τὰ συγχαρητήριά μου ἀνακοινώσατε εἰς τὸ ὑφένα πλήρωμα δι' ἡμερησίας διαταγῆς.

‘Υπουργὸς Ναυτικῶν Ν. Στράτος

‘Ο Ναύαρχος Παῦλος Κουντουριώτης, πῆρε τὸ ορδιοτηλεγράφημα ἐπὶ τοῦ ‘Αβέρωφ, στὸ λιμάνι τοῦ Μούδρου, μὲ καταφανῆ ἵκανοποίησι γιὰ τὸ κατόρθωμα τοῦ ἀνειψιοῦ του:

‘Η Ἰστορία ἔχει γράψει τὰ ὅνδματα τοῦ κυβερνήτου καὶ τοῦ πληρώματος τοῦ Τορπιλλοβόλου II μὲ γράμματα ἀπὸ δάφνες, στὶς σελίδες τῶν ἀθανάτων. ‘Ἄς ταξιδεύσουμε γιὰ μιὰ στιγμὴ μὲ τὴν σκέψι μας στὴν ‘Υδρα γιὰ νὰ ψιθυρίσουμε τὰ ὅνδματα τῶν 29 γενναίων ναυτῶν ποὺ εἶναι γραμμένα κοντὰ στὸ πυροβόλο τοῦ Τορπιλλοβόλου II, ποὺ δπως εἴπαμε προηγουμένως, ἔχει τοποθετηθῆ στὸ ‘Ιστορικὸ ‘Αρχεῖο τοῦ νησιοῦ. ‘Η ἀνάμνηση αὐτὴ ἀποτελῇ χρέος ἴερο.

- 1) Ἀχιλλεὺς Ἀστάνογλου ναύτης, 2) Γεώργιος Λεμονῆς ναύτης, 3) Κωνσταντίνος Γολάτης ναύτης, 4) Γεώργιος Καηλῆς θερμαστῆς 5) Γεώργιος Ψαρρὸς θερμαστῆς 6) Σταύρος Βλαχάκης οἰακιστῆς 7) Ἐμμανουὴλ Κουτσουδάκης Ἀρμενιστῆς 8) Δημήτριος Κοκκινοπάνης Ἀρμενιστῆς 9) Σπυρίδων Πετρίτης Ἀρμενιστῆς 10) Σαράντης Καραδήμας Ἀρμενιστῆς, 11) Δημήτριος Μαλτέζος Ἀρμενιστῆς 12) Γεώργιος Κυράγγελος Δίοπος μηχανικὸς, 13) Θεόδωρος Σούγκρας κελευστῆς μηχανικὸς 14) Κανέλλος Ἀλιφαντῆς ‘Υποκελευστῆς 15) Ἀνδρέας Λαζάρου ‘Υποκελευστῆς μηχανικὸς 16) Γιακουμῆς Γιακουμῆς ‘Υποκελευστῆς μηχανικὸς 17) Λεωνίδας Ἀνδριανοῦ πυροβολητῆς 18) Βασίλειος Κουμπενᾶς πυροβολητῆς, 19) Ἀλέξανδρος Λάγουρδος πυροβολητῆς, 20) Θωμᾶς Μπῆτρος πυροβολητῆς 21) Δημήτριος Δαούτης Τορπιλλητῆς 22) Νικόλαος Μιταφιτζῆς Τορπιλλητῆς, 23) Γεώργιος Καμπανάρος Τορπιλλητῆς, 24) Γεώργιος Θεοχάρης Τορπιλλητῆς, 25) Δημήτριος Ἐλευσινιώτης Τορπιλλητῆς, 26) Νικόλαος Βλάχόπουλος ίδιώτης πλοηγὸς, 27) Μιχαὴλ Κουφὸς ίδιώτης πλοηγὸς, 28) Δημήτριος Χατζήσκος Σημαιοφόρος ‘Υπαρχος, 29) Κυβερνήτης ὑποπλοίαρχος Νικόλαος Βότσης.

Γεώργιος Ιω. Σαχίνης